

स्वप्नः

दध्यन् पायसं भुङ्क्ते तडागो वा नदीतटे ।
विशेषेण पद्मपत्रे च सोऽपि राजा भविष्यति ॥
तडागो वा स्थाने पद्मपत्रे इति वा पाठः ।
जलौकसं वृक्षकक्षं मर्षयति यदि पश्यति ।
धनं पुत्रश्च विजयं प्रतिष्ठाञ्च लभेदिति ॥
शुक्तिभिर्दंष्ट्रिभिः कोलैर्वानरैः पीडितो यदि ।
निश्चितश्च भवेद्वाजा धनञ्च विपुलं लभेत् ॥
मत्स्यं मांसं मौक्तिकञ्च शङ्खचन्दनहोरकम् ।
यस्य पश्यति स्वपान्ते विपुलं धनमालभेत् ॥
सुराञ्च रुधिरं स्वर्णं भुक्त्वा विहां धनं लभेत् ।
प्रतिमां शिवलिङ्गञ्च लभेद्दृष्ट्वा जयं धनम् ॥
फलितं पुष्पितं विष्णुमात्रं दृष्ट्वा लभेत् धनम् ।
दृष्ट्वा च ज्वलदग्निञ्च धनं बुद्धिं स्थिरं लभेत् ॥
आमलकं धात्रीफलं उत्पलञ्च जनागमम् ।
देवताश्च हिजा गावः पितरो लिङ्गिनस्तथा ।
उत्पलं स्थाने तत्पत्रमिति वा पाठः ॥
यद्ददाति मिथः स्वप्ने तत्तथैव भविष्यति ॥
शुक्लास्त्रधरां नारीं शुक्लमाख्यानलेपनाम् ।
समाश्रियति यः स्वप्ने तस्य श्रीः सर्वतः सुखम् ॥
पोतास्त्रधरां नारीं पीतमाख्यानलेपनाम् ।
उपगृह्णाति यः स्वप्ने कल्याणं तस्य जायते ॥
सर्वाणि शुक्लानि प्रशंसितानि
भस्मास्त्रि कार्पासविवर्जितानि ।
सर्वाणि कृष्णानि विनिन्दितानि
गोहस्तिदेवद्विजवर्जितानि ॥
दिव्या स्त्री सस्मिता विप्रा रत्नभूषणभूषिता ।
यस्य मन्दिरमायाति स प्रियं लभते ध्रुवम् ॥
स्वप्ने च ब्राह्मणो देवो ब्राह्मणो देवकन्यका ।
कुमारी चाष्टवर्षीया रत्नभूषणभूषिता ।
यस्य तुष्टा भवेत् स्वप्ने तस्य तुष्टा च पार्वती ॥
इत्यत्र स भवेत् कविपण्डितः इति च पाठः ।
ब्राह्मणो ब्राह्मणो वापि सन्तुष्टः सस्मिता सती ।
फलं ददाति यस्मै च तस्य पुत्रो भविष्यति ॥
यं स्वप्ने ब्राह्मणो नन्द । करोति च शुभा-
शेषम् ।
यद्ददति भवेत्तस्य तस्यैश्वर्यं भवेद्भुवम् ॥
परितुष्टो हिज्येष्टयायाति यस्य मन्दिरम् ।
नारायणः शिवो ब्रह्मा प्रविशेत् तदाश्रमम् ॥
सम्पत्तिस्तस्य भवति यशश्च विपुलं शुभम् ।
पदे पदे सुखं तस्य सन्धानं गौरवं लभेत् ॥
अकस्मादपि स्वप्ने तु लभते सुरभी यदि ।
भूमिलाभो भवेत्तस्य भार्या चापि पतिव्रता ॥
करेण कृत्वा हस्तौ यं मस्तके स्थापयेद्यदि ।
राज्यलाभो भवेत्तस्य निश्चितश्च श्रुतौ श्रुतम् ॥
स्वप्ने तु ब्राह्मणस्तुष्टः समाश्रियति यं व्रज ।
तीर्थं चाप्यौ भवेत् सोऽपि निश्चितश्च श्रिया-
न्वितः ।
स्वप्ने ददाति पुष्पञ्च यस्मै पुष्पवते हिजः ।
जययुक्तो भवेत् सोऽपि यशस्वी च धनौ सुखी ॥
स्वप्ने दृष्ट्वा च तीर्थानि सौधरत्नदृष्ट्वाणि च ।
जययुक्तश्च धनवांस्तीर्थं चाप्यौ भवेन्नरः ॥
स्वप्ने तु पूर्वकक्षसं कश्चित् कस्मै ददाति वा ।

स्वप्नः

पुच्छलाभो भवेत्तस्य सम्पत्तिं वा समालभेत् ॥
हस्ते कृत्वा तु कुण्डवं आदकं वापि सुन्दरी ।
यस्य मन्दिरमायाति स लक्ष्मीं लभते ध्रुवम् ॥
दिव्या स्त्री यदृष्ट्वं गत्वा पुरीषं विष्टजेद्विज ।
अर्थलाभो भवेत्तस्य दारिद्र्यञ्च प्रयाति च ॥
यस्य गेहं समायाति भार्याया सह ब्राह्मणः ।
पार्वत्या सह शम्भुर्व्या लक्ष्मीर्नारायणोऽथवा ।
ब्राह्मणो ब्राह्मणो वापि स्वप्ने यस्मै ददाति वा ।
धान्यं पुष्पाञ्चलिं वापि तस्य श्रीः सर्वतोमुखी ॥
सर्वतोमुखीत्यत्र सर्वतः सुखेति च पाठः ।
मुक्ताहारं पुष्पमाख्यं चन्दनञ्च शुभं व्रज ।
शुभं व्रज स्थाने लभेद्विज इति वा पाठः ।
स्वप्ने ददाति विप्रश्च तस्य श्रीः सर्वतः सुखी ॥
गोरोचनां पताकां वा हरिद्रामिमुदण्डकम् ।
क्षिन्धानञ्च लभेत् स्वप्ने तस्य श्रीः सर्वतः सुखी ॥
क्षिन्धानस्थाने सिद्धानमिति वा पाठः ।
ब्राह्मणो ब्राह्मणो वापि ददाति यस्य मस्तके ।
कनं वा शुक्लधान्यं वा स च राजा भविष्यति ॥
स्वप्ने दृश्यः पुरुषः शुक्लमाख्यानलेपनः ।
तत्रस्थो दधि भुङ्क्ते च पायसं वा नृपो भवेत् ॥
स्वप्ने ददाति विप्रश्च ब्राह्मणो वा सुधां दधि ।
प्रशस्तपात्रं तस्मै वा सोऽपि राजा भवेद्भुवम् ॥
ददाति पुस्तकं स्वप्ने यस्मै पुष्पवते हिजः ।
स भवेद्विष्टविष्ट्यातः कवीन्द्रः पण्डितेश्वरः ॥
यं पाठयति स्वप्ने या मातेव च सुतं यथा ।
सरस्वतीसुतः सोऽपि तत्परो नास्ति पण्डितः ॥
ब्राह्मणः पाठयेद्यश्च पितेव यन्नपूर्वकम् ।
ददाति पुस्तकं प्रीत्या स च तत्सदृशो भवेत् ॥
प्राप्नोति पुस्तकं स्वप्ने पथि वा यन्न तत्र वा ।
स पण्डितो यशस्वी च विख्यातश्च महीतले ॥
स्वप्ने यस्मै महामन्त्रं विप्रो विप्रा ददाति चेत् ।
स भवेत् पुरुषः प्राज्ञो धनवान् गुणवान् सुधीः ॥
स्वप्ने ददाति मन्त्रं वा प्रतिमां वा शिलाभयीम् ।
यस्मै ददाति विप्रश्च मन्त्रसिद्धिश्च तद्वेत् ॥
विप्रा विप्रसमूहश्च दृष्ट्वा नत्वाशिरं लभेत् ।
राजिन्द्रः स भवेदापि किम्वा च कविपण्डितः ॥
शुक्लधान्ययुतां भूमिं यस्मै विप्रः समुत्सृजेत् ।
स्वप्ने च परितुष्टश्च स भवेत् पृथिवीपतिः ॥
स्वप्ने विप्रो रथे कृत्वा नानास्वर्गं प्रदर्शयेत् ।
चिरजीवी भवेदायुधनहृद्भिर्भवेद् भुवम् ॥
विप्रा विप्रश्च सन्तुष्टो यस्मै कन्यां ददाति च ।
स्वप्ने च स भवेन्नित्यं धनाढ्यो भूपतिः स्वयम् ॥
स्वप्ने सरोवरं दृष्ट्वा समुद्रं वा नदीं नदम् ।
शुक्लाङ्गं शुक्लशैलञ्च दृष्ट्वा प्रियमवाप्नुयात् ॥
प्रियं स्थाने श्रियमिति च पाठः ।
यः पश्यति मृतं स्वप्ने स भवेच्चिरजीवनः ।
अरोगोऽरोगिणं दृष्ट्वा सुखिनश्च सुखी भवेत् ॥
दिव्या स्त्री यं प्रवदति मम स्नामी भवान् भव ।
स्वप्ने दृष्ट्वा च जागर्ति स च राजा भवेद्भुवम् ॥
स्वप्ने च बालिकां दृष्ट्वा लब्ध्वा स्फाटिक-
मालिकाम् ।
इत्युच्चापं शुक्लचनं स प्रतिष्ठां लभेद् भुवम् ॥

स्वप्नः

471

स्वप्ने विप्रो वदति यं मम दासी भवेति च ।
हरिदासस्य तद्वर्ति लब्ध्वा स वैष्णवो भवेत् ॥
स्वप्ने विप्रो हरिः शम्भुर्ब्राह्मणो कमला शिवा ।
शुक्ला स्त्री वेदमाता वा जाङ्गवी वा सरस्वती ॥
गोपालिकाविश्वधरा बालिका राधिका मम ।
बालश्च बालगोपालः स्वप्नविद्धिः प्रकाशितः ॥
एष ते कथितो नन्द सुस्वप्नः पुण्यहेतुकः ।
श्रोतुमिच्छसि किं वा त्वं किं भूयः कथयामि
ते ॥
इति ब्रह्मवैवर्ते श्रीकृष्णजन्मखण्डे सुस्वप्नदर्शनं
७७ अध्यायः ॥ * ॥
अक्रूरदृष्टस्वप्नप्रा यथा,—
“अथाक्रूरः स्वप्नभवनं गत्वा कंसेन प्रेरितः ।
चकार शयनं तल्पे भुक्त्वा मिष्टान्नमुत्तमम् ॥
सकर्पूरश्च ताभ्यूलं चखन्द वासितं जलम् ।
जंगामे निद्रां सुखतः सुखसम्भोगमावृतः ॥
ततो ददर्श सुस्वप्नं पुराणश्रुतिसम्मतम् ।
निशवशेषसमये वायादिपरिवर्जितः ॥
अरोगो वदकेश्च वस्त्रयुग्मसमन्वितः ।
सुतल्पशायी सुस्निग्धश्चिन्ताशोकविवर्जितः ॥
किशोरवयसं श्यामं दिभुजं सुरलीधरम् ।
पीतवस्त्रपरीधानं वनमालाविभूषितम् ॥
चन्दनोक्षितसर्वाङ्गं मालतीमाल्यशोभितम्
वृषितं भूषिताङ्गं सद्गन्धमणिभूषणैः ॥
मयूरपुच्छवृद्धश्च सस्मितं पद्मलोचनम् ।
एवम्भूतं हिजिशिशुं ददर्श प्रथमे सुने ॥
ततो ददर्श रुचिरां पतिपुत्रवतीं सतीम् ।
पीतवस्त्रपरीधानां रत्नभूषणभूषिताम् ॥
ज्वलत्पदीपहस्ताश्च शुक्लमाख्यकरां वराम् ।
शरच्चन्द्रनिभास्याश्च सस्मितां वरदां शुभाम् ॥
ततो ददर्श विप्रश्च कुर्वन्तश्च शुभाशेषम् ।
श्वेतपद्मगतं हंसं तुरगश्च सरोवरम् ॥
ददर्श चित्रितं चाकं फलितं पुष्पितं शुभम् ।
पाम्पनिम्बनारिकेलगुवाककदलीतरुम् ॥
दशन्तं श्वेतसर्पञ्च स्नात्मानं पर्वतस्थितम् ।
हृन्मस्यश्च गजश्च त्रिरिणं तुरगस्थितम् ॥
वीणां वादितवन्तश्च भुक्तवन्तश्च पायसम् ।
दधिचौरयुतान्श्च पद्मपत्रसमीक्षितम् ॥
जमिविद्वसहिताङ्गश्च रुदन्तं मोहितं तथा ।
शुक्लधान्यपुष्पधरं क्षणं चन्दनचर्चितम् ॥
समुद्रस्थं प्रासादस्थमालानञ्च सलोहितम् ।
क्षिन्निभश्चत्ताङ्गश्च भेदः पूयसमन्वितम् ॥
ततो ददर्श रजतं मणिशुभ्रञ्च काञ्चनम् ।
मुक्तामाणिक्यरत्नञ्च पूर्णकुम्भं धनं जलम् ॥
सुरभिञ्च सवत्साञ्च हृषभेन्द्रं मयूरकम् ।
शुक्लञ्च सारसं शङ्खं क्षिप्रं खञ्जनमेव च ॥
ताभ्यूलं पुष्पमाख्यञ्च ज्वलदग्निं सुरार्चनम् ।
पार्वतीप्रतिमां कृष्णप्रतिमां शिवलिङ्गकम् ॥
विप्रबालाश्च बालश्च सुपक्वफलितं क्षमिम् ।
देवखलौश्च राजेन्द्रं सिंहं व्याघ्रं शुक्रं सरम् ॥
दृष्ट्वा स्वप्नं समुत्तस्थौ चकाराङ्गिकमीक्षितम् ।
उद्धवं कथयामास सर्ववृत्तान्तमव च ॥”